

"תורת חכם מקור חיים"

(מתוך פיוט של רבי ישראל נג'ארה לחג השבועות)

ד . צפתמן

שביל המושבה שהוביל ממרום הגבעה אל ירכתיה, שימש ערוץ מדהים של קבלת רב ותלמיד. מרן ה"חזון איש" זיע"א התנה את עלייתו לארץ ישראל באי קבלת משרה וכהונה, אך נפלאות דרכי קבלת התורה והמסורה, הן מפלסות את דרכם מחגוי הסלע של מוסרי התורה אל לב מבקשיה. אחת התופעות המדהימות היה הקשר האמיץ שנוצר בין קבוצה מבני ישיבת פוניבז' בבני ברק אל גאון התורה האדיר מרן הגאון רבי אברהם ישעיה קרליץ זיע"א בעל ה"חזון איש". תקומתה של תורת ליטא התנערה מעפר המושבה שבמישור חופה של תל אביב, שם במושבה החדשה "בני ברק" נישאו כנפי הנשר של מרן גאב"ד פוניבז' זצוק"ל כדמותה של הישיבה מוטת הכנפים, איש חזון ומעוף שקומם את התורה מעפרה וחזוירה ליושנה. במקביל קבע בה את מושבו, גדול מוסרי התורה בדורנו, שעניו עיניו הבדולח צפו על הגולה המתקוממת, וקצן אורו האיר את שמיה בדרכי התורה, סלל את דרך הלימוד הנכון, והקנה את דרכי קניינה של תורה. מרן גאב"ד פוניבז' ומרן הגאון רבי אברהם ישעיה קרליץ - המפגש המדהים של "איש החזון" עם "חזון האיש".

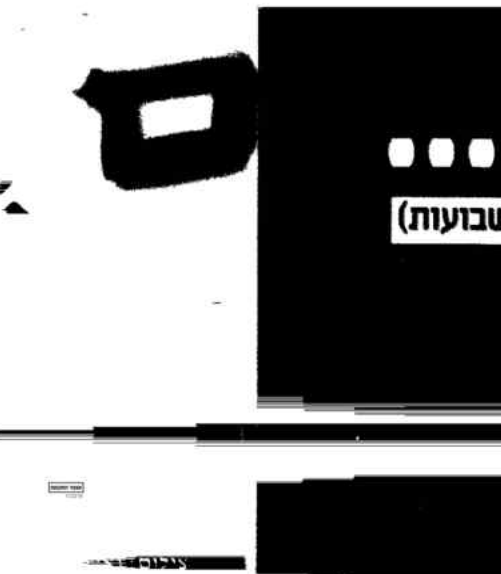
בלא שנטל את עטרת הכהונה, היה מרן ה"חזון איש" למכוון ומורה דרך לבני הישיבה, במיוחד לכמה מבחירי בניה. אחד מהם, הגאון רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א רבה של שכונת "משכונת יעקב" ומגדולי הדיינים, נעתר להעלות שכיבי הדרכה והליכות חיים שהאירו אליו ממרן בעל ה"חזון איש" זיע"א. הגאון רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א, גאון ותלמיד חכם, מפאר את כותל מזרחתה של עיר התורה המלאה חכמים וסופרים, מרביץ תורה מזה

שנות דור ויושב על מדין, בן למשפחת אצולה רבנית של יהדות אשכנז ב"אויברלאנד" של הונגריה וגלילותיד. ניתן למדוד בשעליו ובצלמו כרמותו, את גיבוניה של יהדות תורנית עשירה זו, שפניד לא מוכרים כל כך כיום. יש בסיפור 'הרב והתלמיד' גם את חזוניה של תורה על אכסניה שלה, בין יהדות אשכנז זו עם תורת ליטא, שנגעו זו בזו.

הקשבנו לסיפורים, אשר נערכו על ידינו, בלא אחריות מלאה לנוסח אמירתם. הותרנו את הסיפורים כרצף אקראי, דילגנו על קטעי הקישור שעלו בשיחה עם הגאון שליט"א כדי לא להקהות את לקחם ולהעניק להם את הממד הסיפורי הרצוף.

באחד מימי שישי של שנת תש"ח בעת שהתנהלה בארץ המלחמה שכונת "מלחמת השחרור" - קרא לי מרן ה"חזון איש" ואמר לי כך: "ראה, היו אצלי אנשי "ההגנה" שפועלים באזור, הם אמרו שדם דואגים לשלומי ומשום כך הם מודיעים שערכי האזור זוממים לפשוט על המושבד בליל שבת הקרוב ולתקוף, יש לחשוש שהם יפגעו בבית הקרוב ביותר לגבול המושבה, והיות שביתי ממוקם בפאתי המושבה, כדאי שאחוש לביטחוני ואפנד ללון בבית אחר במרכז המושבה. הנה" - המשיך ואמר לי מרן זצוק"ל: "אני אינני חושש כלל לדבריהם, אך להתעלם מדם לחלוטין, אינני רוצה, הן הם הביעו בכך את דאגתם לי, והתעלמות מצדי בוודאי תפגע בהם. מאידך, לציית להם ולעזוב את ביתי לא אחפור שכן הדבר יטיל פחד בלב תושבי המושבה, ודאי שאינני רוצה לגרום לכך. לפיכך", אמר מרן זיע"א, "אבקשך, שאתה תלון בביתי, בצוותא עם בן אחותי, כדי שיראו שיש מי בבית, ואני (מרן ה"חזון

■ לקראת יום מת ומנוחה...
קבלת התורה ד. צפתמן...
למעונו של הגאון רבי זלמן אולמן שליט"א...
שכונת "משכונת יעקב"...
ברק ומגדולי הדיינים...
על הימים בצלו של מרן הגאון איש" זיע"א ■ על קבלת התורה...
מרבנו הוראות הליכות ומלכות...
שזכה לראות ולשמע...
סיפור הקשר שנוצר בין גאון ישראל וכמה חובבי חזון...
פוניבז' ■ על הליכה עשירי הסודיות שמרן החזון איש...
זצוק"ל לא לן מחוץ לישיבה...
הקשר בין "גריכת גלילות" ולבישת מעיל ארור...
של מי הטריח עצמו מן העיר...
ביום שישי האחרון לחינוך...
עד בית החיים של בני פוניבז'...
האחרון שלא הופיע...
מעשר ראשון ותקוות...

זכורני, כי באחד מערבי יום הכיפורים פנה מרן ה"חזון איש" אל הגאון הגדול רבי מרדכי שלמה ברמן זצ"ל, הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל ואבדל לחיים טובים - אלי, ואמר שהוא חושב שראוי שנחליף את החליפה הקצרה אותה לבשנו לזו הארוכה. מרן זצוק"ל נימק זאת בכך שבעצם המנהג היה מאז ומעולם להתעטף בכסות ארוך, אך ההיסטוריה שמאחורי קיצור החליפה היתה שכאשר באירופה גזרו כל מיני גזירות על היהודים, שיתאימו עצמם להליכות הגויים, והרבנים ידעו שהגזירה על קיצור החליפה היא ענין של זמן, והיות ואם היה זה דרך גזירה של הגויים הרי היה זה בגדר "ערקתא דמסאנה" שהוא ב"יהרג ואל יעבור". לכן העדיפו הרבנים שהיהודים יקדימו מעצמם וישנו לחליפה קצרה כדי שלא יבואו לניסיון של "יהרג ואל יעבור", אבל כיום שאין חשש לגזירה, ראוי לחזור למנהג הקדום. אך לבד מכך מצא מרן זיע"א סמך לכך מהתורה: "התורה אומרת: 'לא תעלו במעלות על מזבחי ולא תגלה ערוותך עליו', לכאורה צריך להבין לאיזה גילוי ערוה התורה מכוונת דבריה, הלא הכהנים היו לבושים מכנסי בד, אלא מאי, למה שלמטה מארכובת הרגל שקוצר מכנסי הבד מגלה אותה? מה העויל שאין מעלות על המזבח, הרי זה נגלה? אלא בהכרח, שגם מכנסי הבד נחשבים גילוי, שכל כיסוי שאינו מצניע את תבנית האיברים לגמרי אינו מכוסה ועדיין חשוב גילוי" - המשך מרן זצוק"ל והסביר מה ראה להתעוררות זו? "היות וכידוע קיימת יוזמה לתערוכת בבריכת "גלי גיל" (אז בימים ההם זה נחשב פירצה גם ביחס לאלו שאינם שומרי תורה, ונוהל על כך מאבק ד.צ.) יכול השטן לקטר ולומר כי גם אצלנו יש ירידה בעניין הצניעות, ומה אנו כי נלץ על הרחוקים, לכן, אם אנו נתחזק בצניעות, יסתם פי השטן, ואז נוכח ונוכל למנוע גם מהרחוקים את הפירצה החמורה בצניעות".

נו, שאלנו, והשומעים החליפו את מעליהם?

הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א: (מחייך ד.צ.) להחליף למעיל חדש היה אז הוצאה כספית גדולה מאד, רחוקה מהשגתנו, והיות שהבנו מדברי מרן זיע"א שבאשר לשאלת הכספית הוא ימנן אותה, לא רצינו להעלות את הנושא כדי לא לגרום לו להוציא עבורנו מכספו, אך כעבור זמן מה עשינו כדבריו ועברנו ללבוש ארוך.

בשמיטה של שנת תשי"ב נולדה לי בתי הבכורה, רצינו שאשתי היולדת תשהה במקום הבראה כנהוג, מרן ה"חזון איש" הציע לי שתלך למקום החלמה ששם הייתה אחראית על המטבח אחת ממשפחת בייפוס, שהייתה אישה משכלת ביראת אלוקים. אמנם, הוא אמר שמהבשר עדיף שתינזר כי השחיטה איננה מהמהודרות. אמרתי למרן זיע"א הלא אנו בשנת השמיטה, ואולי כדאי לחוש גם לפירות והירקות שהנהלת המקום רוכשת שלא ממקורות מהדרים? מרן ה"חזון איש" ענה לי תשובה שיש עמה הרכה בהנהגת הזהירות, שהרי מצד אחד היתה כאן כאמור שאלת כשרות, מאידך עמד כאן צורך בשמירה על בריאות של יולדת, וכך הוא אמר: "כל העניין של דאגת החיים באשר הם הוא ענין של השתדלות בעלמא, השתדלות זו הינה כפי הדרגה של המשתדל, למשל, החילוני בעל חנות שתולה כל יחבו בהשתדלות בפרנסה, הנה בשבת קודש הוא רואה כאילו בתורת ודאי שאם יסגור את דלת חנותו יקפח פרנסתו, שהרי רעהו שפותח בשבת ימשוך אליו את הלקוחות, וממילא אותו חילוני רואה בכך פיקוח נפשו ממש, והאמת שלפי ההסתכלות של הטעות שלו זה סוג של לימוד זכות עליו, אבל אנו שאיננו תולים יחבנו על ההשתדלות, לא נתייחס לנעילת החנות כפיקוח נפש, ונראה בסגירת החנות מקור ברכה לכל השבוע". ולכן - המשך מרן

איש" ד.צ.) אתפנה ללון בבית משפחת גיסי הרב גריינימאן שברחוב אדמו"ר מגור, בבוקר קודם תפילת שחרית כוונתי לקדם לשוב כדי שהמתפללים לא יבחינו בהיעדרותי מהבית" ... נו, כמובן הסכמתי על אתר, אך אמרתי שישנה בעיה אחת, כיצד אטלטל את המפתח של הדלת כליל שבת מהישיבה אל הבית? מרן ה"חזון איש" ביקש ממני שאסיר את חגורת, הוא ניגש ונטל חוט עבה, יצר ממנו חגורה חליפית, כשהוא מדגים לי כיצד לעשות זאת, לפת בראש החוט את המפתח כך שהחוט מתהדק באמצעות המפתח עצמו - "באופן זה מותר לך לטלטל את המפתח" - אמר לי.

מה אומר לך - מסיים הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א את הסיפור, "מעולם, לא ישנתי כל כך רגוע, כמו באותו ליל שבת, הן מרן זצוק"ל קבע שאין מה לחשוש" ... ואכן השבת עברה ואין פרץ ואין יצאת ואין צווחה.

כמובן, מוסיף ומבהיר לנו, אין ללמוד שום הוראה מהסיפור למקרים אחרים, אם מרן זצוק"ל הורה לי ולבן אחותו ללון בבית, פירושו של דבר שאין מדובר בהנהגה של ביטחון ביחס לעצמו, אלא אפילו בנוגע לאחרים, בהכרח שהוא ידע היטב שאין יסוד ואפילו קלוש ביותר לחשש שהזהירו מפניו אותם אנשי "הגנה".

למחרת אחר הצהריים - ממשיך הגאון שליט"א ומספר: שאלתי את מרן זצוק"ל, מה באשר ללילה הזה? הוא השיב לי: "אמנם, הם באו ואמרו שעדיין המזימה של הערבים קיימת, והם חושבים עדיין לתקוף במרצאי שבת... אבל אני כבר הראיתי להם שאיני מזלזל בהם, שוב אין לי צורך להתפנות מביתי ואני אשאר ללון בבית".

שאלנו: למה בחר מרן החזון איש בדווקא לבקש את זה מכס ולא מבחור אחר?

הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א: היה חשוב לו שהדבר יישאר כמוס ולא יתפרסם לרבים, כדי שלא ייכנס מורן בציבור, אני הייתי בחור מבוגר יחסית וסמך עלי שלא אגלה את הדבר, ואכן קיימתי "אני פי מלך שמור".

**"חס ושלום"
השיב לי חרן
זיע"א, "אני אינני
דן דין תורה,
בשביל לדון דין
תורה צריך האדם
להיות בקי בשלוש
בבות ובחציה
השני של מסכת
שבועות. אני
הכרתי שני רבנים
שהיו ראויים
לכך...**

סופקה, הלך הלה ותבע אותנו אצל מרן הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס צוק"ל. הגענו לדין תורה, הטענות נשמעו, מרן הגרז"ר בענגיס שאל אותנו, הבאת את האישור? הלה השיב: לא, נו, איזו תביעה יש כאן?! - פסק מרן הגרז"ר בענגיס על אתר. לפני צאתנו, ביקשנו לשלם דמי דין תורה, אך מרן הגרז"ר בענגיס סירב לקבל מאתנו בטענה שאי אפשר לקחת כסף מבן ישיבה. להיפטר בלא כלום אי אפשר, אז קנינו ממנו את הספר "לפלות ראובן". שנה אחר כך, שב הבחור והזמין אותנו לדין תורה, מרן הגרז"ר בענגיס שאל אותנו אם התחדשה לו טענה, השיב בשלילה והרב פטר אותו לשלום. חלפו שנים, והנה יום אחד מגיע יהודי לישיבת פוניבוב ואומר לי שמרן ה"חזון איש" מחפש אותי, מששמעתי זאת, נחפזתי מיד לסור עמו לבית מרן צוק"ל, ומרוב חיפזון לא התבוננתי אפילו בזהות השליח. רק בדרך התבוננתי בו ב"שליח", והבנתי מיד במה דברים אמורים, היה זה אותו בחור מבוגר. תהיתי אודות מהות הבהילות שמרן זיע"א שלח לקרוא לי, אבל בהכירי את השליח חששתי שהוא לא הציג את האמת לאשורה. הגעתי לבית מרן זיע"א, נכנסתי, הלה נשאר בתוך, מרן זיע"א אמר לי: "יש כאן אחד שטוען שאתה חייב לו כסף, ובגין חסרון כסף זה איננו יוכל לבוא בברית הנישואין, ראוי להסיר את תלונותי". השתאיתי מאד, במיוחד כאב לי שדבריו התקבלו, ואמרתי: "הרבי באמת האמין לדבריו, הרבי דנני שלא בפני?"

"חס ושלום", השיב לי מרן זיע"א, "אני אינני דן דין תורה, בשביל לדון דין תורה צריך האדם להיות בקי בשלוש בבות ובחציה השני של מסכת שבועות, אני הכרתי שני רבנים שהיו ראויים לכך... אבל" - המשיך מרן זיע"א: "אין זה כדאי וראוי שיסתובב בחור ויאמר שאיננו מתחתן בגלל בן תורה שמעכב ממנו את כספו. ולו בשביל כך כדאי להפיס דעתו. הבה איעצה לך, צא החוצה ותאמר לאותו מליץ שאתה נכון לפשרה לפנים משורת הדין, ותשלם לו חצי מסכום התלונה". מרן ה"חזון איש" הוסיף ואמר שהוא ישיג עבורי את הסכום. לא היססתי, יצאתי ואמרתי לבחור בהאי לישנא שמרן זיע"א אמר לי. הלה, השיב בסירוב מוחלט, הוא רוצה את מלוא הסכום ואף לא פרוטה פחות. שבתי ונכנסתי לבית מרן זיע"א וציטטתי את דבריו של המליץ, מרן זיע"א אמר לי נחרצות: "צא, ופטרו לשלום, אל תוסף דבר עמו דבר!!" - זו דוגמה לרוחב דעתו ומוסרו של מרן זיע"א, הוא ידע בדיוק היכן הגבול של ההליכה לפנים משורת הדין, וכיצד צריך

זיע"א: "ההשתדלות היא ענין של המשתדל, ו"שלעכט געצהאלט איז אויך געצהאלט" - לשלם גרוע הוא נחשב גם תשלום... כוונת דבריו שאם המשתדל מחמיר ומשלם את ההשתדלות ב"תשלום מועט", הוא סומך על מאכל מועט, יצא את חובת השתדלותו והקב"ה יברך את מימיו ואת לחמו ופרי אדמתו... כמובן, הכל לפי דרגת המשתדל. כך השיב, הוא לא הורה לעשות כך אלא ביאר את אופן הדברים והבנתם.

מרן ה"חזון איש" צוק"ל היה מקפיד לצאת להלוויות בעיר, בדרך כלל היה יוצא מביתו ברחוב "חזון איש" היכן שכיום "תלמוד תורה" - "תשב"ר", מלווה עד קרן רחוב נחמיה, ולפעמים היה ממשיך מעט הלאה. ביום שישי האחרון לחייו התקיימה לווייה לבחור בן עשרים שהיה ילד חריג, נכה רות, בן לחסיד גור בעל מכבסה בעיר. מרן ה"חזון איש" הטריח את עצמו, חרג ממנהגו וליווה את מיטתו ממש עד בית החיים. שאלוהו מה ראה על ככה, לשנות ממנהגו וללוות עד בית העלמין? מרן צוק"ל אמר דבר נשגב: "הנער הזה לא נהנה מן העולם הזה כמלא נימה, הוא בא לעולם כדי לכפר על הדור, לכפר עלינו, מצד הכרת הטוב אנו צריכים לכבדו במותו ולחלוק לו כבוד אחרון... את הסיפור הזה ביקש לאמת ולברר אצלי הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א - מציין הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א.

כאשר עליתי לארץ, חפצתי להמציא גם אשרת עלייה לאמי עליה השלום ולאחי היקר רבי שלום שיבדלחט"א, היה זה דבר קשה מאד להשגה. והנה נאמר לי שישנו יהודי בירושלים, בחור מבוגר, שטוען שיש לו מהלכים אצל ראש עיריית ירושלים דאז מר נאשיבי - ערבי ממשפחה עשירה בעיר, ותמורת כסף יש בידו להוציא מראש העירייה מסמך רשמי עבור השלטון הבריטי, שאנשים אלו ואלו, במקרה שלי אמי ואחי, הינם ילידי ירושלים ואז הם יהיו רשאים לקבל אשרת חזרה לארץ, וכך יתאפשר להם לעלות בנקל. אותו בחור מבוגר ה"שתדלן" דרש סכום אסטרונומי באותם ימים, מאה לירות שטרלינג עבור פעילותו. היות שהעליה לארץ הייתה ענין חשוב וחינוי מאד, אמרנו לו שאנו מסכימים. הזמן חלף והתברר שהבטחות לחוד ומעשים לחוד, הוא לא המציא עבורנו לא מסמך ולא אישור. אך הדבר לא מנע ממנו לתבוע מאתנו את הכסף כמדובר, בטענה שהיו לו הוצאות. אנו טענו כמובן כי לא ייתכן שנשלם עבור סחורה שלא

להתנהג כדי להיות נקי מד' ומישראל.

בתקופה מסוימת, כאשר היכולת להשיג בשר בשחיטה מהודרת הייתה מוגבלת, התעוררה שאלה של העדפה, מצד אחד הוצע ייבוא של בשר משחיטה מהודרת מהולנד, הבשר עבר הליך הקפאה מיד לאחר השחיטה, עוד לפני שמלחו אותו, כך שהמליחה הייתה מתבצעת כאן בארץ, לאחר יותר משלשה ימים מהשחיטה. פרט זה יצר שאלה הלכתית, שכן נפסק שהמליחה צריכה שתיעשה עד שלשה ימים מהשחיטה, עם זאת, היות שהבשר הוקפא מיד לאחר השחיטה, דנו בזה הפוסקים שאפשר למלחו גם לאחר ג' ימים. דעתו של מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זיע"א להיתר, אבל יש פוסקים שהחמירו. מאידך היה ניתן להשיג בשר שנשחט בארץ, אך שחיטתו הייתה פחות מהודרת ובת סמכא. מרן ה"חזון איש" הכריע במצב שהיה קיים, להעדיף את השחיטה מההודרת מהולנד. ובאשר לשאלת המליחה - להסתמך על המתירים, אך הורה שיחלטו את הבשר במים רותחים, עצה שמוכחא בגמרא. אף על פי שבפוסקים כתבו שכיום איננו יודעים מה הוא אופן החליטה שעליה נאמר בגמרא שהיא מועילה, אך לצירוף להיתר, הורה מרן זיע"א לחלוט את הבשר. דרך אגב, אצל בני עדת תימן חולטים עד ימינו את הבשר במסורת שיש בידם.

כעבור זמן מה התברר, שבמקום מסוים בהולנד משרים את הבשר במים חמים לפני ההקפאה, דבר ששומט את כל בסיס ההיתר למלוח לאחר ההקפאה. הרב המכשיר בהולנד טען שהטמפטורה עומדת על גובה מעלות מסוים שהמים לא מגיעים לידי יד סולדת, מרן ה"חזון איש" גיסו מרן הסטייפלער זיע"א ערכו ניסיונות רבים בדרגות שונות של מים חמים, עד שהגיעו למסקנה שהמים בהם הושרה הבשר בהולנד היה בוודאי יד סולדת ואם כך כל המליחה שבוצעה לאחר שהבשר הפשיר כאן בארץ, לא הועילה, והדם שנפלט בכישול אסר את התבשיל. מרן ה"חזון איש" התבטא: "ארבעים ושבע או ארבעים ושמונה מעלות צלסיוס וודאי היד סולדת בו, והרב שהכשיר את הבשר התעקש שידי תיכוונה במים שהם סולדים בו, העיקר שלא להודות בטעותו". לשיבות וליחידים שהשתמשו בבשר המיובא, הורה מרן ה"חזון איש" להגעיל את הסירים ואת הכלים שבלעו מהבשר.

באחת השנים ההן, התפרסמה הידיעה המרעושה שהתגלה זן מסוים לא ידוע של שור שיש לו את סימני הטהרה, ומצפים שיוכלו לספק את הבשר שלו לשחיטה ולאכילה. אלא שהיו שטענו שהיות ולא היה מסורת של כשרות על מין שור זה היות שהוא לא היה ידוע, לא ניתן לאכול את בשרו. אמנם בשולחן ערוך נפסק שרק על עוף נדרש מסורת של כשרות, אבל על בקר הרי אם יש לנו את סימני הטהרה של התורה, די לנו בכך ואין צורך במסורת. אבל יש שסברו במשמעות דבריו של הש"ך שגם בבהמה צריך שיהא לנו מסורת. הרה"ר בארץ הנפיקה חוזר אותו הפיצה לכל רבני המושבות בארץ, כדי שיחוו את דעתם בשאלה חדשה זו. "בין השאר" הם גם שלחו את החוזר למרן ה"חזון איש" זיע"א כדי שיביע את דעתו. מרן זיע"א אמר שהשאלה דורשת ליבון מעמיק שאין ידי רבני המושבות משגת אותה,

ולכן הפנה את השאלה למרנן ראשי הישיבה בפוניבז'. מה שידוע, שמרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל ערך קונטרס מקיף שכירר לעומק את השיטות, ונטה לחייב את המסורת. הדברים מאד ערבו למרן ה"חזון איש" והוא קילסם. הרבנות הראשית מצידה פרסמה שהרה"ר לא יראה עצמו מחויב להתחשב בדעת אחרים והוא יפרסם את דעתו להיתר בחוברת מיוחדת בשם "קרן השור". מרן ה"חזון איש" שלח להודיע שאם זה יפורסם, הוא יגלה דעתו שהבשר אסור באכילה, עד היום החוברת של הרה"ר לא ראתה אור... לימים - מספר הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א - כאשר התעוררה פרישת הגאון, שבה גם עלה נושא הצורך במסורת בבקר, שלח אלי הגאון הגדול רבי נסים קרליץ שליט"א לברר את הפרטים של התייחסות מרן ה"חזון איש" בשאלה הדומה שהתעוררה בתקופתו אודותיה סיפרנו כאן.

דודנו הרב רבי משה שרייבר זכורנו לברכה, מראשי הציבור בבני ברק, היה מנאמני ביתו של מרן זיע"א ושימש אותו בנאמנות חסרת פשרות. יום אחד הגיע אליו אחד מבני המושבה, וביקש ממנו לעשר אתרוגים לקראת חג הסוכות. הזדמנות כזו לקיים מצווה התלויה בארץ גרמה לו שמחה גדולה. הוא ביקש ממני שאעשר כדת וכדרך ואכן עישרתי. אך לפתע נפל לי ספק ששכחתי לקבוע מקום למעשר ראשון המגיע ללוי. אמנם נפסק שכיום אין נותנים את המעשר ראשון ללויים, שהוא ממון שאין לו תובעין. אבל קביעות מקום צריך, והיות שלא קבעתי לו מקום, נשאר האתרוג טבול למעשר ראשון ויש בו ללויים חלקם באנו לבעיית "לכם" המעכב ביום ראשון של חג. דודי רבי משה שרייבר שאל את רב בית הכנסת שבו התפלל, והוא פסק לו שהיות והממון אין לו תובעין אין זה מעכב ב"לכם". כמובן שכשניתן לשאול את מרן החזון איש מרא דשמעתתא לא מהססים, דודנו בא אליו ושח לפניו את העובדה עם פתרונו של הרב. מרן ה"חזון איש" אמר שהפתרון אינו נכון היות וכל זמן שיש לשבט הלויים חלקם, גם אם אין להם תובעין זה נחסר ב"לכם". אבל אמר מרן ה"חזון איש" משנה ערוכה היא, שאם לא הפריש את חלק הלויים, מפריש דמים כנגדם ופורע ללויים חלקם...

אגב - בדברנו אודות הדוד רבי משה שרייבר - מספר הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א: כאשר הוא כיהן בתפקיד סגן ראש העיריה פעל להדחת ראש העיריה שהיה נחשב שומר תורה. היתה עליו, על הדוד ביקורת גדולה בציבור, אך הצבור לא ידע שהיתה זו הוראת מרן ה"חזון איש" שחפץ שלא ידעו שהוא הורה כך, ודודנו זכור לטוב שעמד בגבורה עילאית וספג קיתונות של בוז, אך לא גילה צפונות ליבו שבשליחות מרן היא. בהמשך אמר לו מרן ה"חזון איש" שראש העיריה הבין את הביקורת עליו ותיקן דרכיו ושוב אפשר שישאר בתפקידו. אבל עוד יומו האחרון לא גילה רבי משה שרייבר מה עמד אחרי פעולתו, זה דמות של עסקן נאמן רוח שומר סוד.

הסיפורים והאמרות קלחו מפיו של הגאון רבי שלמה זלמן שליט"א, רק הדפיקות על הדלת הזכירו את שעת "קבלת הקהל" שבפתח. הורנו במודים דרבנן, ובברכת אורך ימים ושנות חיים.

אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין...

להרביץ תורה, במדבר!

ס. הלוי

לפני כ"ב שנים עקר הגאון רבי ישעיה רוטנברג שליט"א, מראשי ישיבת קול יעקב ורב ביהכ"נ הגר"א בבית וגן, את מקום מושבו מבית וגן הירושלמית למקסיקו הרחוקה, להקמת קהילה תורנית מופלאה, ומשם המשיך להקמת ישיבה גבוהה בארגנטינה.

זה החל כשכיהנתי כראש כולל בישיבת קול יעקב - פותח הגר"י שליט"א - 'בוגרי הישיבה לחצו עלי בבקשה שאבוא למקסיקו לתת לפניכם שיעורים. זה לא היה קל לחשוב על כך, ארץ רחוקה, נסיעה קשה. אך מרן ראש הישיבה הגראמ"מ שך זצוק"ל ויברלחט"א מו"ר הגר"י עדס שליט"א עודדוני לעשות כן.

יתרה מכך, הגר"י עדס נהג בחכמה. ולמרות שקהילות שונות במקסיקו רצו לממן את הנסיעה, הוא עצמו מימן זאת, באומרו שאם אסע מכספה של אחת הקהילות, הדבר יפריע לחיזוק שווה בקרב כל הקהילות, מה שהתברר כאמת לאמתה. ברוך ד', היתה זו הצלחה גדולה בה נמסרו כשבעים שיעורים ושיחות מוסר במשך עשרת הימים לשהותי במקום.

לאחר בואי ארצה, החלה עלי מסכת לחצים אדירה מאברכי הקהילה, להעתיק משכני למקסיקו ולייסד בה מקום תורה ראוי. זו היתה דילמה קשה, מחד גיסא, המקום בהחלט צרך זאת מבחינה תורנית, אך כבעל משפחה שחי את חייו בירושלים הדבר היה קשה מאד לכיצוע. אך מרן

הגראמ"מ שך זצוק"ל, שקיבל פניות רבות בענין, קרא לי וביקש ממני מאד להיענות להצעה. בני הבית התקשו לקבל זאת, והתנו בכירור תנאי כפול, שאין מדובר על יותר משלושת חודשי הקיץ, וכך הווה.

זו היתה הנסיעה הראשונה בה עקרנו עם שישה ילדינו לארץ הרחוקה. הותרנו מאחורינו את בננו הגדול שסיים באותם ימים ישיבה קטנה ונכנס בשערי ישיבת פוניבד' לבדו, כשהוריו ובני משפחתו במרחק ניכר.

איך היה המעבר מחיי משפחה בסביבה מוכרת לארץ לא זרועה פשוטו כמשמעו?

אני מתגורר בסמיכות להגאון רבי משה שפירא שליט"א. זכורני כי בליל שב"ק קודם הנסיעה הוא עלה עם נות ביתו למעוננו, והוא שהיה בעל ניסיון בתחום כששנים קודם לכן גלה להקים מקום תורה בארה"ב עם הגר"ש שוסטל זצ"ל, אמר לנו - כי אם יברכנו להצלחה בתפקיד, עלינו לדעת כי לא נוכל כנראה לחזור ונצטרך לשהות שם זמן רב, אף עליו יקשה לוותר על שכנים מופלאים...

ההתאקלמות לא היתה פשוטה בכלל. דיברו שם בעיקר ספרדית, הרמה שונה במהותה ממה שהורגלנו לו בארץ, והאווירה התורתית אחרת בתכלית. נהרות של דמעות שפכנו, אך היינו חדורים ברעיון שאנו בשליחות קודש, להקים מקום תורה יש מאין, וזה יסייע בעדנו לעמוד במשימה הקשה.

כשנכנסנו לתלמוד תורה, עמדו כל הילדים בתור ונישקו את היד לאות שמחה

על בואנו, והכנסנו את הבנים ללמוד במחיצתם בחשש לא מבוטל.

עם סיום התקופה החלה שוב מסכת לחצים אדירה, אמרו לנו שאם נעזוב - המקום בסכנה. שבנו ארצה, ושוב הגיעו הפצרות שנושבו לשם, ובני המשפחה התקשו לקבל זאת. שוב היה זה מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל שביקש מאד שנמשיך עוד מעט לבסס ולהקים את מקום התורה החשוב, בארץ שהחומריות שולטת בה, ושוב בני הבית התנו שהפעם מדובר בחורף בלבד, ללא כל אפשרות ללחוץ ולבקש יותר מכך.

כידוע, רב קהילה משמש בדרך כלל בימי שבת קודש בתפקידו, ואילו ראש ישיבה משמש בדרך כלל בימי השבוע ובשבת יכול הוא לנוח מעט. אני נאלצתי לשמש גם כראש הכולל וגם כרב המקום. עמלנו בכל הכוחות להגביר חיילים לתורה. אני נזכר שכשהגענו למקסיקו, חיכו לנו שתי מכוניות, באחת נסעתי אני ישר לישיבה למסירת השיעורים, ובשניה סייעו לבני הבית להטעין מזוודותיהם